

Jak se budují větrné elektrárny v České republice?

Větrná energie má řadu odpůrců. Většinou argumentují tím, že narušuje krajinný ráz, jinými slovy, se jim nelíbí na určitém území, ale protože pojem krajinný ráz se těžko definuje, jde především o subjektivní estetické vnímání. Obava, že krajina bude poseta stovkami větrníků je nesmyslným strašákem, protože smysl stavět větrné parky má pouze tam, kde jsou naměřeny dlouholeté větrné hodnoty, velmi kvalitně uvedené ve větrné mapě Ústavu fyziky atmosféry AV ČR. Dalším protiargumentem je hluchost, ale o opaku se přesvědčí každý, kdo se na větrné parky zajede podívat do sousedních zemí. V autu končí také obavy ze zabíjení ptactva rotujícími vrtulemi, mnohem více jich zahyne náletem na vedení vysokého napětí či na silnicích..

Přesto se staví, v současné době máme k dispozici větrné elektrárny o celkovém instalovaném výkonu přes 50 MW, kapacita a prostor by mohl být k 500 MW. V tabulce EU jsme až na 21. místě.

Na začátku je výběr lokality a jednání s obcí

Každý developer začíná tím, že si vytipuje vhodnou lokalitu. Nemá cenu pokoušet se plánovat větrné elektrárny v jakýchkoliv chráněných oblastech, či jejich těsné blízkosti, v lesích, v místech s nízkým větrem nebo v přílišné blízkosti obcí. Dalším krokem souhlas obce, na jejímž katastru záměr plánuje. Ten se získává jednak finanční pobídkou a většinou i exkurzí k fungujícím větrným elektrárnám, kde se lidé přesvědčí, co znamená být v blízkosti a pod větrnými elektrárnami a především na jakou vzdálenost jsou větrné elektrárny slyšet. V této fázi je nutno upozornit na častý problém, který zkomplikuje situaci v pozdější fázi přípravy projektu.

Trumf odpůrců je petice a manipulované referendum

Souhlas zastupitelstva je často napaden po několika měsících či dokonce letech některým občanem obce, který si na internetu najde hromadu informací o škodlivosti větrných elektráren a následně sepíše petici, či založí občanské sdružení, která požadují zastavení projektu. Petice bývá vždy napsaná tak, aby každý kdo se v dané oblasti dokonale neorientuje okamžitě pochopil, že větrné elektrárny jsou po výbuchu Černobyly druhou nejhorší katastrofou, která může nastat a tudíž danou petici každý podepíše, bez ohledu na totální nesmysly, které většinou obsahuje. Daná petice dává konkrétní hrstce odpůrců do rukou možnost, jak tlačit na zastupitelstvo a prosadit okamžité zrušení projektu a nebo alespoň požadovat referendum. V referendu jsou již šance na pokračování projektu vyšší, jelikož je čas informovat obyvatele obce o výhodách i nevýhodách projektu. V tomto případě se jakékoliv informace setkají i s intenzivním zájmem občanů, které záležitost většinou příliš nezajímá, do okamžiku, než vznikne velký spor. I autobus s další exkurzí se více naplní, ovšem je nereálné očekávat, že by se jel na exkurzi podívat někdo z odpůrců projektu. Mohlo by se totiž ukázat, že se odpůrce mylil a tuto variantu není nikdo ochoten připustit, nebo jen takové riziko podstoupit.

Proti petici se bojuje velice těžko, protože si odpůrci většinou dají tu práci, že obejdou osobně celou obec, což developer většinou nemůže, jelikož nemá důvěru místních. Odpůrci projektu

následně svými argumenty přesvědčují obyvatele, aby petici podepsali. Dále je nutno upozornit na jednu záležitost. Hlavní odpůrce, či jádro odpůrců se v převážné většině rekrutuje z řad odpůrců stávajícího vedení obce, čímž si budují vlastní politickou kariéru a u příštích voleb mají velkou šanci dostat se do zastupitelstva, jelikož se do myslí mnoha občanů zapíší jako jejich ochránci a ti je budou volit. Nedávné volby plně potvrdili tuto teorii a dokonce odpor k jednomu projektu vynesl hlavnímu odpůrci místo starosty, i když v sousedním katastru je plánován jiný park. Další komplikací představuje fakt, že obce začínají žádat čím dál tím více peněz, což je v některých případech možné, ale někdy jsou to částky, které investor není schopen vzhledem k výkonu parku zaplatit.

Posuzování vlivů na životní prostředí - EIA

Po získání souhlasu obce je další fází příprava studie EIA dle zákona č.100/2001Sb. V této fázi je nejpatrnější rozdíl mezi přípravou parku větrných elektráren a stavbou jedné větrné elektrárny. Výstavba jedné větrné elektrárny je většinou schválena již po prvním kole studie EIA, tj. v rozsahu Oznamení –dle přílohy č. 3. V případě větrného parku tato situace zatím nebyla zaznamenána a prozatím vždy musela následovat druhá fáze, tj. Dokumentace – příloha č. 4, a to i v případě, kdy je první fáze rovnou vypracována jako Dokumentace.

Pro studii EIA je vhodné najít si dostatečně odbornou firmu s určitými zkušenostmi s přípravou EIA na větrné elektrárny, což významně urychluje celý proces a šetří finance a zároveň tato firma umožňuje navrhnout alespoň teoreticky průchodnou variantu. Pochopitelně tato služba není zadarmo a také vyžaduje i externí studie autorizovaných osob. U větších projektů je požadována celoroční ornitologická studie, která představuje další riziko. Prvním problémem je nutnost nalézt autorizovaného ornitologa, který nemá a priori negativní postoj k větrným elektrárnám(např. na jižní Moravě takoví zatím objeveni nebyli), bere v potaz zahraniční zkušenosti a je tak schopen provést dostatečně odborné zhodnocení lokality a následně může doporučit, či nedoporučit výstavbu. Bohužel ale i jeho studie naráží na negativní postoje ostatních ornitologů, kteří takovouto studii všemožně zpochybňují a tak celý problém velmi často končí až na MŽP, což stojí nejen peníze, ale hlavně čas a nervy zúčastněných. Potom se jen těžko chápe, jak je možné, že v blízkosti Neziderského jezera v Rakousku stojí stovky větrných elektráren a místní ornitologové je tolerují.

Velmi významná část studie je také věnována krajinnému rázu, což je ve většině případů jediná relevantní výtka vůči větrným elektrárnám. Moderní větrné elektrárny jsou až 150 m vysoké a je zřejmé, že takto vysoké stavby mají významný vliv na jakoukoliv krajinu. Bohužel se ovšem jedná o stránku estetickou a tudíž veskrze subjektivní na kterou není možno vytvořit jednotný model. Každý člověk má totiž na estetické záležitosti jiný pohled, o čemž svědčí jakákoliv volba nejhezčích miss, měst, aut... Subjektivní krajinný ráz je ideální nástroj pro napadnutí záměru, vždy se totiž dá napadnout něco, co není jednotně měřitelné. A každý developer musí počítat s tím, že přestože EIA konstatuje akceptovatelnou změnu krajinného rázu, bude stavební úřad nebo opět místně příslušný odbor životního prostředí požadovat novou studii. Výtky vůči závěrům ze studie EIA se také často objevují v budoucích fázích povolovacího řízení, takže výsledkem je často silný pocit zbytečnosti celé studie EIA, když je developer nucen některé její části znovu zadávat k odbornému posouzení. Bohužel ale podle našich zákonů jsou požadavky úřadů legální, i když poněkud nelogické. Celý proces přípravy a vlastního procesu studie EIA pro park trvá přes dva roky, a pokud je požadováno další doplnění, trvá to ještě déle a náklady se jen málokdy podaří stlačit pod milion. Některé krajské úřady požadují kromě studie EIA i studii SEA, která z velké části kopíruje studii EIA, a tudíž je její smysl jen obtížně zjiřitelný, ale zato úspěšně odčerpá další značné finanční prostředky a čas, takž výsledkem je oprávněný pocit developera, že se všechny úřady pouze

snaží, aby mu příprava trvala co nejdéle a vyšla jej co nejdráž. Jeden krajský úřad požaduje také po developerech iniciaci územního plánu vyššího územního celku, ovšem již nebyl schopen sdělit, co si pod tímto heslem má developer představit.

Zřejmě by mělo patřit mezi povinnosti developera i tuto studii zaplatit. Bohužel podle zákona má zadání této studie v kompetenci krajský úřad, a zřejmě se od developerů očekává, že budou na daný úřad, který vznesl tento požadavek psát ponížené dopisy, aby urychlil přípravu územního plánu pro tento vyšší celek, přičemž skutečné zhotovení tohoto plánu se očekává spíše v horizontu po roce 2010.

Studii EIA to nekončí

Výhodou dlouhého období přípravy studie EIA je to, že developer má dostatek času pro získání potřebných pozemků, což je také časově i finančně velmi náročná disciplína a zároveň má možnost nechat si vypracovat ne zrovna levnou studii připojitelnosti, která mu ukáže možnosti připojení. U některých projektů se následně ukáže, že nejbližší možnost připojení je velmi vzdálená a bylo by tedy neekonomické tento projekt realizovat a projekt prostě skončí. Takovýchto projektů bude velké množství, jelikož vhodné lokality jsou převážně soustředěny do malých území s nedostatečnou kapacitou sítě.

Další specialitou českého právního prostředí je nutnost změny územního plánu dotčené obce. Územní plán sice normálně řeší pouze intravilán obce, ale projekty větrných elektráren vyžadují i řešení vzdálených částí katastru - extravilánu. Změna územního plánu je také dlouhodobá záležitost, v některých případech trvá i více než dva roky. Naštěstí je ji někdy možno zahájit již ve fázi EIA, pokud je developer ochoten riskovat finance výměnou za zisk až několika měsíců. V některých krajích ovšem tato varianta nepřipadá v úvahu a změna územního plánu může být zahájena až po pozitivním výsledku EIA, což opět prodlužuje dobu přípravy projektu, jelikož dokud není dokončena změna územního plánu, není vydáno územní rozhodnutí.

V ideálním případě může být po pozitivním výsledku EIA zahájeno územní řízení, které zkoumá již konkrétní postupy související se stavbou větrných elektráren. Toto řízení trvá minimálně tři měsíce, ale obvykle trvá déle a to často v závislosti na rychlosti s jakou je dokončena změna územního plánu, která je často zahájena také až po pozitivní studii EIA. Pro tuto fázi je tedy nutno počítat s periodou šest měsíců až dva roky, což zní velmi optimisticky, nemám pravdu.

Pokud developer vytrval a nezruinoval se finančně či psychicky, tak může nastoupit poslední fáze přípravy projektu kterou je stavební řízení. To teoreticky trvá také tři měsíce, ale za úspěšnou lze považovat periodu okolo 6 měsíců. I v této fázi je možno vyžadovat dopracování některých studií či posudků a vzhledem k převážně nízké znalosti problematiky ze strany stavebních úřadů je nutno počítat s doložením značného množství podkladů. Pokud je celý proces dokončen a je vydáno stavební povolení je možno zahájit stavební fázi. Celková přípravná fáze pro projekt větrného parku trvá minimálně tři roky a brzy nebudou výjimkou ani projekty, které trvají i pět let.

Se stavebním povolením může developer požádat o úvěr či jiným způsobem získat finance a zároveň si objednat větrné elektrárny u vybraného výrobce. Jelikož jsou v současnosti dodací lhůty na zařízení něco přes rok, má developer dostatek času na výběrová řízení pro dodavatele stavebních prací. Postavení i velkého parku je následně záležitostí několika málo měsíců a relativně rychle je možno zařídit napojení na síť. Po zkušebním provozu v délce několika

měsíců, který vychytává záběhové nedostatky je možno požádat o kolaudační řízení a pokud je vše v pořádku, je celý park zkolaudován.

Celý proces od prvotní přípravy až po kolaudaci trvá u nejrychlejších projektů asi čtyři roky a je pravděpodobné, že do budoucna se toto období bude podstatně prodlužovat. Ovšem odměna stojí zato. Následujících 12-15 let má investor garanci, že bude mít povinnost splácet ohromný úvěr a pokud bude dobrý vítr, tak snad i něco vydělá. Po splacení úvěru nastane období zisků až do ukončení 15 let provozu a potom bude následovat období, které je dnes velkou neznámou, tj. období výkupních cen na volném trhu. Bohužel ovšem po cca 12 letech provozu je nutno počítat s vyššími investicemi v souvislosti s nutnou údržbou a generální prohlídkou zařízení. Celé období životnosti bude ukončeno demontáží zařízení a jeho prodejem šrotu, které je vzhledem k výkupním cenám železa a mědi poslední možností zisku pro investora.

Příprava projektu větrných elektráren je přes deklarovanou podporu ze strany státních institucí dlouhou byrokratickou uličkou, jejíž úspěšné projití vyžaduje velké množství financí, času a nervů a úmrtnost projektů je v tomto procesu velmi vysoká. Přesto se ovšem několika firmám podaří i v České republice postavit větrné parky, které následně budou dodávat ekologickou energii do sítě, napomáhat zpomalení globálního oteplování a také vytvářet určitý zisk, který je hlavním smyslem jejich existence. Investice do obnovitelných zdrojů jsou vzorovým příkladem, kdy ekonomika spolupracuje s ekologií ku prospěchu Udržitelného rozvoje lidstva. Bohužel se ovšem jedná stále jen o řídký příklad.

zdroj : czrea

autor: Mgr. Jiří Přikryl

(zdroj: <http://www.windstorm.estranky.cz/clanky/elektrarny-v-cr>)